

ละครนอก ถือเป็นละครชาวบ้านแบบไทย ๆ ที่เนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว สดแสบตลกขบขัน บางครั้งก็คิดจะหยามโลน เพื่อให้เป็นที่พอใจของผู้ชม ใช้อุปมาอย่าง ตลาค กิริยาท่าทางของผู้แสดงก็เป็นท่าทางแบบชาวบ้าน แนวสำคัญของเรื่องส่วนใหญ่ คือ การแสดงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เช่น ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง ระหว่าง ภรรยาอันเป็นสาเหตุให้เกิดความแตกแยกกัน เนื้อเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงวิธีการคลี่คลายปัญหา ที่ทำให้ชีวิตในครอบครัวได้พบกับความสุขในที่สุด แม้ว่าจะเป็นครอบครัวของนักวิจัย เช่น เรื่อง สังข์ทอง, ไชยเชษฐ, มณีพิชัย และควาวิ หรือครอบครัวของบุคคลธรรมดา เช่น เรื่อง ไกรทอง แนวเรื่องก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งและวิถีทางดำเนินชีวิตภายในครอบครัว ของบทละครนอกนั้นเป็นวิถีชีวิตธรรมดาที่สามารถจะพบเห็นได้ในชีวิตจริงของครอบครัวไทยอัน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ละครนอกเป็นละครที่ดูใจผู้ชมเป็นอันมาก

ฉะนั้น แนวคิด อิทธิพลสำคัญรวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวของตัว ละครจึง เป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าจะได้พิจารณาศึกษารายละเอียด เพื่อสังเกตทัศนคติต่าง ๆ อันเป็นผลที่จะแสดงถึง เอกลักษณ์ของครอบครัวและการสมรสของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ

1. เพื่อสังเกตแนวคิด อิทธิพลสำคัญรวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว และการสมรสในบทละครนอกที่มีผลต่อลักษณะครอบครัวและการสมรสของครอบครัวไทยในสมัยนั้น
2. เพื่อที่จะให้การศึกษาารรณคดีที่เกี่ยวข้องกับบทละครนอก และการศึกษาสังคมวิทยาใน เรื่องครอบครัวและการสมรสเป็นไปโดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

บทละครนอกของไทยมีอยู่หลายเรื่อง แต่ละเรื่องมีอยู่หลายสำนวน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้ข้อมูลเฉพาะบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รวม 5 เรื่อง คือ สังข์ทอง ไชยเชษฐ ภูมิพิชัย ไกรทอง และควาวิ เท่านั้น เพื่อเป็นการจำกัดขอบเขตข้อมูลไม่ให้กว้างขวางเกินไป และไม่ให้เกิดความสับสนในค่านส่วนละเอียดของโครงเรื่อง ประกอบกับผู้วิจัยมีความเห็นว่าบทละครนอกทั้ง 5 เรื่องนี้ เป็นที่นิยมของผู้อ่านและผู้ชมเป็นอันมาก อนึ่ง แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยไม่ไกรทองพระราชนิพนธ์เองทั้งหมด แต่ผู้วิจัยถือว่า พระองค์ทรงมีความสำคัญในฐานะที่ทรงเป็นประธานในการประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตเพื่อแต่งบทละครนี้ นอกจากนั้นแก่นเรื่องสำคัญทั้ง 5 เรื่องนี้ เกี่ยวข้องกับปัญหาขัดแย้งในค่านระบบครอบครัวและการสมรสทั้งสิ้น จึงอาจจะใช้ข้อมูลนี้เพื่อสังเกตแนวความคิดสำคัญในการแสดงภาพของครอบครัวและการสมรสทั้งสิ้น และจะถือว่าลักษณะครอบครัวและการสมรสที่ปรากฏในบทละครนอกนี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมในสมัยอยุธยาต่อเนื่องกับสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนบทละครนอกฉบับอื่น ๆ จะนำมาประกอบเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น

นอกจากนั้นผู้วิจัยจะไ้ศึกษาทฤษฎีทางสังคมวิทยา รวมทั้งจะศึกษาสภาพสังคมไทยในสมัยนั้น จากกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ของไทยเพื่อเป็นแนวทางศึกษาและเปรียบเทียบค่านข้อมูลจากวรรณคดีด้วย

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์หลายประการ คือ

1. ได้รับความรู้เรื่องครอบครัวและการสมรสในบทละครนอกว่ามีลักษณะเช่นใด
2. ลักษณะของครอบครัวและการสมรสในบทละครนอกเหมือนหรือแตกต่างจากครอบครัวและการสมรสของไทยที่แท้จริงอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

3. ลักษณะครอบครัวและการสมรสในบทละครนอกแสดงผลของอิทธิพลทางสังคมและเศรษฐกิจในสมัยนั้นอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย